

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	25 Tachwedd 2014
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill/ Paul McGrady
Awdur yr Adroddiad:	Richard Weigh, Prif Gyfrifydd
Teitl:	Cyllideb 2015/16 - 2016/17 (Cam 2)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn amlinellu'r sefyllfa gyllidebol ddiweddaraf ac yn cyflwyno Cam 2 rhaglen o arbedion cyllideb i'w hargymell i'r cyngor er mwyn darparu'r gyllideb refeniw ar gyfer 2015/16 ac i ddechrau'r broses ar gyfer 2016/17.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Darparu diweddariad ar y sefyllfa gyllidebol ddiweddaraf i gymeradwyo'r cynigion arbedion a restrir yn Atodiad 1 i'w hargymell i'r cyngor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Argymell bod yr arbedion a restrwyd yn Atodiad 1 yn cael eu cyflwyno i'r cyngor eu cymeradwyo.

4. Manylion am yr Adroddiad

Roedd strategaeth gyllidebol y cyngor wedi nodi bwlch cyllidebol o hyd at £18m dros ddwy flynedd yn flaenorol. Roedd hyn yn cael ei gymell yn bennaf gan ddangosyddion y byddai setliad cyllid y Cyngor yn cael ei dorri o 4.5%. Cyhoeddwyd setliad drafft y Llywodraeth Leol ar 8 Hydref. Mae'r Setliad yn nodi y bydd y gostyngiad ariannol i gyllideb y cyngor yn 3.7% sy'n cyfateb i £5.3m. Gyda'r costau y mae'n rhaid i'r cyngor eu hariannu, megis cynnydd mewn cyflog, pensiynau ac ynni, mae bwlch y gyllideb ar gyfer 2015/16 yn awr tua £8.3m a disgwylir y bydd tua £8.8m yn 2016/17 – cyfanswm o £17.1m.

Gelwir y broses o nodi'r arbedion sydd eu hangen i ddarparu'r gyllideb yn Rhyddid a Hyblygrwydd ac fe ddechreuodd ym mis Ebrill. Roedd yn cynnwys adolygiad o bob gwasanaeth a gweithgaredd yn y gwasanaethau a dadansoddiad o gyllideb refeniw cyfan y Cyngor. Roedd y broses yn cynnwys cyfres o weithdai cyllideb trwy'r dydd gydag aelodau etholedig lle y cyflwynwyd dadansoddiad o'r gyllideb, ynghyd â chynigion ar gyfer arbedion o bob gwasanaeth. Hyd yn hyn, cynhaliwyd naw gweithdy gyda'r degfed wedi'i drefnu ar gyfer 12 Rhagfyr. Bydd gweithdai pellach i ganolbwyntio ar 2016/17 yn cael eu cynnal ym mis Chwefror a Mawrth.

Yn y gweithdai, gofynnwyd i'r aelodau ystyried cynigion o dan y categorïau 'mabwysiadu', 'datblygu' neu 'ohirio'. Ym mis Medi, cymeradwyodd y cyngor gyfres o gynigion gyda chyfanswm o £3.7m yn 2015/16 a £870mil yn 2016/17 oedd yn cynnwys eitemau yr oedd yr aelodau wedi nodi y byddent yn eu mabwysiadu yn ystod y pedwar gweithdy cyntaf yn yr haf. Roedd hyn yn cwblhau Cam 1 proses y gyllideb.

Cyflwynwyd nifer o eitemau eraill yng ngweithdai Cam 1 a ddynodwyd fel 'datblygu' – lle y gofynnodd yr aelodau i'r swyddogion ddarparu mwy o wybodaeth neu fanylion ynglŷn â'r cynigion. Daeth y rhain yn ôl i weithdai Cam 2 a gynhaliwyd yn yr hydref ac mae'r rhai yr oedd y rhan fwyaf o'r aelodau oedd yn bresennol yn fodlon eu mabwysiadu wedi'u cynnwys yn Atodiad 1. Cyfanswm y cynigion oedd £3.6m yn 2015/16 ac £1.8m yn 2016/17. Mae manylion pellach i egluro cynigion Cam 2 wedi'i gynnwys yn y darn diwygiedig o bapur Torri'r Brethyn a gyhoeddwyd i'r cyhoedd, yr aelodau a'r staff yn ddiweddar, yn Atodiad 2.

Mae graff, yn Atodiad 3, sy'n dangos effaith y cynigion arbedion sy'n cael eu cynnig i'w cymeradwyo yng Ngham 2, ynghyd â'r rhai a gytunwyd yng Ngham 1. Mae'r graff yn tybio bod holl gynigion Cam 2 yn cael eu cymeradwyo. Mae crynodeb o broses y gyllideb wedi'i gynnwys yn Atodiad 4 er gwybodaeth.

Bydd Cam 3 proses y gyllideb yn ystyried y cynigion terfynol i gydbwysu cyllideb 2015/16, gan gynnwys opsiynau ar gyfer Treth y Cyngor a defnyddio unrhyw gronfeydd wrth gefn. Bydd y materion hyn yn cael eu trafod yng ngweithdy'r aelodau ym mis Rhagfyr cyn eu cymeradwyo'n derfynol ym mis Chwefror. Bydd Cam 3 y broses hefyd yn parhau i ddatblygu opsiynau arbedion ar gyfer 2016/17.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllidebau'r cyngor a chyflawni'r strategaeth gyllidebol a gytunwyd yn sylfaen i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae angen i'r cyngor sicrhau arbedion o tua £17.1m dros y ddwy flynedd ariannol nesaf.

7. Beth yw'r prif gasgliadau o'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Bydd Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb yn cael ei ystyried a'i gwblhau gan wasanaethau ar gyfer yr holl gynigion perthnasol. Bydd crynodeb yr asesiadau o effaith yn nodi os oes angen Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb llawn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi eu cynnal gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

Bu ymgynghori sylweddol o gwmpas proses y gyllideb ac mae wedi cael ei ystyried gan CET, UDA, cyfarfodydd Briffio'r Cabinet a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Erbyn diwedd y broses, bydd yna o leiaf ddeg gweithdy cyllideb wedi'i gynnal gydag aelodau etholedig.

Mae gan y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol rôl oruchwylio ac wedi derbyn adroddiadau ym mhob un o'i gyfarfodydd ers mis Ebrill. Ymgynghorwyd gyda'r Staff, y cyhoedd a'r Cyngorau Tref a Chymuned ynglŷn â'r cynigion. Roedd yr ymgynghoriad a gyhoeddwyd wedi'i alw'n 'Torri'r Gôt yn ôl y Brethyn' a hyd yn hyn mae 543 o ymatebion wedi dod i law. Ystyrir bod y mwyafrif yn bositif neu'n niwtral gyda thua 20% yn negyddol.

Yn ogystal â hyn, bydd ymgynghori dros gynigion unigol o fewn y gwasanaethau yn cael eu cynnal gydag undebau llafur.

Bydd asesiadau effaith ar gyfer pob cynnig ar gael fel papurau ategol ar system Modern.gov.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae hyn yn parhau i fod yn broses hynod heriol ac mae'n rhaid gwneud penderfyniadau anodd. Bydd cymeradwyo cynigion yr adroddiad hwn yn golygu mai'r bwlch sy'n weddill yn y gyllideb ar gyfer 2015/16 yw tua £1m a bydd cynigion i fynd i'r afael â hyn yn cael eu hystyried yng ngweithdy mis Rhagfyr. Fodd bynnag, mae'r broses wedi bod yn un heriol i bawb sy'n rhan ohoni, y canlyniad yw y canfuwyd cynigion i gyflawni 88% o'r gostyngiadau i'r gyllideb er mwyn ei darparu yn 2015/16 yn ystod dau gam cyntaf proses y gyllideb. Mae ymrwymiad a chefnogaeth barhaus yr aelodau etholedig a'r gwasanaethau yn y broses yn hanfodol.

10. Pa risgiau sy'n bodoli, ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi ei wynebu a byddai methu â chyflawni strategaeth gyllideb effeithiol yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau yn y dyfodol.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan Adran 151, Deddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.